

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

**Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету**

**Випуск 31
Книга 2**

Рівне – 2019

УДК 94(477) + 94 (100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : Зб. наук. пр. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Вип. 31. Кн. 2. Рівне: РДГУ, 2019. 187 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Постоловський Руслан – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м. Рівне)

Заступник головного редактора:

Шелюк Людмила – кандидат історичних наук, професор (м. Рівне)

Відповідальний редактор:

Шеретюк Валерій – кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне)

Редакційна рада:

Давидюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Жарна Криштоф – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м. Жешув, Республіка Польща)

Киридон Алла – доктор історичних наук, професор (м. Київ)

Троян Сергій – доктор історичних наук, професор (м. Київ)

Фісанов Володимир – доктор історичних наук, професор (м. Чернівці)

Шугаєва Людмила – доктор філософських наук, професор (м. Рівне)

Члени редколегії:

Галуха Любова – кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне)

Жилюк Сергій – доктор історичних наук, професор (м. Остріг)

Майзнер Роберт – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м. Ченстохова, Республіка Польща)

Соммер Ханна – доктор гуманітарних наук в галузі соціології, професор (м. Жешув, Республіка Польща)

Степанков Валерій – доктор історичних наук, професор (м. Кам'янець-Подільський)

Стоколос Надія – доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Чухліб Тарас – доктор історичних наук, провідний науковий співробітник (м. Київ)

Швецова-Водка Галина – доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Шеретюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 10 від 28 листопада 2019 р.

**Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія КВ №15857-4329Р**

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України «Про державну реєстрацію періодичних видань» часопис «Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії» визнано фаховим виданням у галузі історичних наук (наказ № 820 від 11.07.2016 р.)

ISSN 2519-1942

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. Пластова, 31,
Факультет історії, політології та міжнародних відносин РДГУ,
isf_rdg@ukr.net
<http://fipmv.rv.ua/>

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019

РОЗДІЛ 5 РЕЦЕНЗІЇ, АНОТАЦІЇ, ОГЛЯДИ

УДК [378.016:93(07)]:005.591.6

СПЕЦИФІКА ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І МЕТОДІВ У ВИКЛАДАННІ ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Бахтієр Амінов

Кокандський державний педагогічний інститут (Республіка Узбекистан)

Тетяна Карпухіна

Рівненський державний гуманітарний університет (Рівне, Україна)

karpuhina.tet@yandex.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0387-1971>

Аналізуються особливості застосування інтерактивних методів навчання при викладанні дисципліни «Історія» у вищій школі. Розглядаються переваги та недоліки новітніх методик викладання, вимоги для їх реалізації, які ставляться перед студентами і викладачами.

Розглянемо основні аспекти можливого застосування сучасних методик навчання в ВНЗ. Розглянемо інтерактивні методи навчання, які включають в себе: 1 – метод проблемного викладання, 2 – дискусії, 3 – кейс-стадії, 4 – роботу в групах, 5 – метод мозкового штурму, 6 – метод критичного мислення, 7 – вікторини, 8 – міні-дослідження, 9 – ділові ігри, рольові ігри, 10 – метод Insert – метод індивідуальних поміток, коли студенти пишуть 10 хвилинне ессе, 11 – метод блиц-опитування, 12 – метод анкетування або прийом «Бінго» та інші.

Сучасний рівень шкільної освіти характеризується тим, що в межах класово-урочної системи широко застосовуються різні форми організації колективно пізнавальної діяльності, як фронтальні так і внутрішньокласові групові.

Таким чином сама специфіка інтерактивних технологій і методів у викладанні історичних дисциплін заключається у використанні викладачем і учнями різних джерел інформації, які дозволяють отримати не тільки певну кількість знань, але і компетентності, навички, уміння в їх використанні.

Кожен вид технологій, який застосовують в процесі навчання є важливим і доповнюючим один одного, тому ми можемо з впевнено говорити про важливість комплексного навчання у сучасних умовах освітнього процесу.

Ключові слова: історія, інтерактивні технології, тип уроку.

Bahtiyer Aminov, Tetiana Karpukhina. A SPECIFIC OF APPLICATION OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES AND METHODS IS IN TEACHING OF HISTORICAL DISCIPLINES

The modern level of school education is characterized by that within the limits of the class-fixed system the different forms of organization collectively of cognitive activity are widely used, as frontal so group at the class.

Thus the specific of interactive technologies and methods in teaching of historical disciplines consists in the use a teacher and students of different information

generators that allow to get not only the determined amount of knowledge but also to the competence, skills, abilities in their використання.

Every type of technologies, that is applied in the process of studies is important and complementary each other, that is why we can from confidently to talk about importance of complex studies in modern terms educational.

Key words: *history, interactive technologies, type of lesson.*

Соціально-економічні і культурні переміни, які відбуваються в сучасному суспільстві, ставлять перед системою освіти завдання сформувати у майбутніх педагогів компетенції, які відповідають вимогам часу. Формуванню педагогічних компетенцій сприяє застосування інтерактивних технологій і методів. Сьогодні ми є свідками створення нових підходів до вивчення історії Узбекистану. У своєму виступі на засіданні міжвідомчої роботи групи з вивчення національної історії Республіки Узбекистан, державний секретар РУ Б.Юлдашев відмітив, що «Ш.М. Мірзієєв давно займався питання вивчення національної історії запропонував розробити програму історичних досліджень під назво. «Народ в потоці історії». Головні її цілі – створення умов для якісного підняття історичної науки Узбекистану на базі розвиненої методології і методики; розширення горизонтів національної історії узбеків, формування нового історичного світогляду нації; осмислення двох десятиліть новітньої історії Узбекистану. Ця ініціатива з'явилась не випадково. Майбутнє неможливо без опори на історичне минуле. В цій невидимій війні змісту та цінностей, котра триває на планеті кожен день, збереження історичної пам'яті – це єдиний спосіб самозбереження [11; 25].

В зв'язку з цим завдання по подальшому включенню у викладання історичних дисциплін в Узбекистані та в Україні методичних інновацій, у вигляді інтерактивних технологій і методів, а також діалогових засобів навчання. Інтерактивні методи навчання засновані на тому, що навчальний процес організовується таким чином, що студенти критично мислять, повинні вирішувати складні проблеми на підставі аналізу подій і відповідної інформації, зважаючи альтернативні думки. Інтерактивне навчання сприяє більш ефективному засвоєнню студентами інформації, розвитку комунікативної компетенції і особливостей особистості, котрі необхідні для педагога. Специфіка інтерактивних методів навчання закладається в моделюванні змісту всієї педагогічної діяльності. На парах з історії слід частіше застосовувати спосіб діалогового спілкування, котре доводить, що студенти оказують один одному підтримку, таким чином між педагогом і учнями виникає атмосфера співпраці та діалогу. Орієнтація на нові цілі освіти – компетенції – вимагає не тільки зміни змісту предметів, які вивчають, але й методів і форм організації навчального процесу, активізацію діяльності учнів в ході заняття, наближення вивчаємих тем до реальності та пошуків вирішення проблем, що виникають.

Розглянемо основні аспекти можливого застосування сучасних методик навчання в ВНЗ. Розглянемо інтерактивні методи навчання, які включають в себе: 1 – метод проблемного викладання; 2 – дискусії, 3 – кейс-стадії, 4 – роботу в групах, 5 – метод мозкового штурму, 6 – метод критичного мислення, 7 – вікторини, 8 – міні-дослідження, 9 – ділові ігри, рольові ігри, 10 – метод Insert –

метод індивідуальних поміток, коли студенти пишуть 10 хвилинне ессе, 11 – метод бліц-опитування, 12 – метод анкетування або прийом «Бінго» та інші.

Одним із ефективних методів активації процесу навчання є метод проблемного викладу матеріалу. При такому підході лекція стає схожа на діалог, процес викладання імітує дослідницький процес (подається декілька постулат з теми лекції, виклад іде як процес самостійного аналізу та узагальнення студентами матеріалу). Протиріччя навчального пізнання розкривається разом з постановкою проблеми. Дана методика дозволяє зацікавити студента, та ввести його у процес навчання. Перед початком вивчення певної теми курсу перед студентами ставиться проблемне питання та дається проблемне завдання. Стимулюючи вирішення проблеми, викладач знімає протиріччя між своїм розумінням теми та розумінням теми самими студентами. Ефективність такого методу в тому, що окремі проблеми можуть підніматись самими студентами. Головний успіх даного методу в тому, що викладач провокує аудиторію до самостійного вирішення поставленої проблеми. Організація процесу проблемного навчання є достатньо складною, вимагає значної підготовленості лектора. Однак на початковому етапі використання цього методу його можна запроваджувати у структуру раніше підготованих лекцій, семінарів як доповнення [5, 45].

Іншим ефективним методом можна назвати метод кейс-стаді або метод навчальних конкретних ситуацій (НКС). Центральним поняттям даного методу є ситуація (набір перемінних, коли вибір будь кого є вирішуючим або впливає на кінцевий результат [8, 56].

Згідно теорії діяльності Л.С. Виготського розвиток учнів як особистості, залежить від процесу навчання [7, 24]. В зв'язку з цим необхідні нові шляхи по використанню у навчально-виховному процесі сучасних технологій. найефективнішим методом є проектне навчання, що має вищий потенціал самостійності учнів, направлений на підвищення ініціативності студента а також розвитку соціальних навиків та інтеграції. Основний принцип методів проектного навчання заключається в тому, що учні в межах роботи з даної технології виступають суб'єктами власної діяльності.

Метод проектів по своїй дидактичній особливості націлений на формування здібностей, що дозволяють ефективно діяти в реальній життєвій ситуації, застосовуючи навиків, отримані при використанні даної технології, учень здатен адаптуватись до різних умов, орієнтуватись в різноманітних ситуаціях. Метод проектів виник ще в 20ті роки минулого століття в США. Також його називали методом проблем. Він заснований на ідеях прагматичної педагогіки американського філософа і педагога Джона Дьюї. Його учень і послідовник В.Кілпатрік називав даний метод «зادум, що виконують від душі».

Автори методу проектів пропонували будувати навчання на активній основі, через призму зорієнтованої діяльності учня, спираючись на його особисту зацікавленість саме в цьому знанні, для досягнення саме цієї цілі. Дуже важливо, навіть принципово було запропонувати дітям проблему, з реального життя та яка має значення саме для них. Для вирішення такої проблеми учню буде необхідно застосувати знання, які у нього уже є та здобути нові безпосередньо у ході роботи.

У курсі з історії метод проектів може використовуватись в межах програмного матеріалу, практично на кожному занятті. Обрані теми повинні бути значними, цікавими і ускладнюватись в залежності від віку учня. Творча діяльність в ході проектної роботи повинна приносити учням радість від пізнання та спілкування. Під час виконання проектної роботи, котра може бути як в усній, так і в письмовій формі, необхідно дотримуватись, на мій погляд, кількох рекомендацій:

1. По перше оскільки проектна робота дає можливість учням виражати власні ідеї, важливо не надто контролювати і регламентувати учнів, бажано заохочувати їх самодіяльність.

2. По друге, проектні роботи є відкриттями, тому не може бути чіткого плану їх виконання. В процесі виконання проектних завдань можна вводити додатковий матеріал.

3. По третє більшість проектів можуть виконуватись окремими учнями, але проект буде максимально творчим, якщо його виконувати групами. Це ще раз підкреслює необхідність співпраці між учнями [4, 8].

Таким чином метод навчального проекту призводить до розвитку самодіяльності учня, що розкриває творчий потенціал його особистості, забезпечує суб'єктивність вчителя в процесі навчання, що позитивно впливає на результат. Метод проектного навчання дозволяє реалізувати не тільки навчальні завдання, а й виховні.

Форми проектної діяльності різні: дослідницькі, соціальні, мережеві. Дослідницькі дають позитивний ефект, не тільки підвищують інтерес до історії, але й формують навички, необхідні сучасній людині: комунікативні, дослідницькі, аналітичні. При використанні цього методу на заняттях з історичних дисциплін в учнів формується власний погляд на оточуючу реальність, активна громадянська позиція. У викладанні історичних дисциплін педагоги-новатори часто використовують метод лекція-візуалізація, котра включає в себе реалізацію принципу наочності. Наочність не тільки сприяє запам'ятовуванню навчального матеріалу, а й дозволяє активізувати розумову діяльність, проникнути в явища, які вивчаються [11, 25].

Підготовка лекції-візуалізації викладачем складається з перекодування навчальної інформації теми лекції в візуальну форму через схеми, малюнки, креслення. Читання лекції-візуалізації зводиться до зв'язного розгорнутого коментування підготовлених візуальних матеріалів, які розкривають тему лекції. Відмітимо, що лекцію-візуалізацію краще використовувати при введенні в новий розділ або тему з ціллю формування зацікавленості в учнів.

У викладанні історії важливу роль грає вміння орієнтуватись у широкому спектрі сучасних інноваційних технологій, їх поділяють на загально-педагогічні, предметні, локальні і модульні.

У цьому зв'язку актуалізується проблема застосування технологій розвиваючого навчання, під яким ми розумієм активний діяльнісний тип. При цьому основною мотивацією є пізнавальний процес. Методика розвиваючого навчання успішно інтегрувала в собі раціональні і емоційні факти і узагальнення, пояснювальний та пошуковий(досліджуваний) методи. При використанні розвиваючих технологій у викладанні історії повинні використовуватись такі прийоми: дидактичні ігри, дискусії.

Дискусійна модель навчання історії рахується інноваційною технологією, при якій основним засобом пізнання є дискусія.

Дискусія – дослідження, публічне вивчення якого-небудь спірного питання, проблеми, в процесі якої є зіткнення різних точок зору.

Дискусійна модель навчання включає в себе три типи дискусій. Які залежать від цілей, визначених вчителем: імперативний, конфронтаційний, інформативний [5, 14].

В процесі вивчення теми необхідно висвітлити зміст представлених типів дискусій. Важливо підкреслити, що дискусійна модель навчання здійснюється за допомогою уроку. Визначені принципи дискусійної моделі: рівність учасників дискусії, стійке направлення дискусії, адекватність сприйняття. У відповідності з технологією, до кожного уроку підбирається тема і проблема для обговорення. Тема повинна носити актуальний характер, який визначається в ході дискусії (легкі питання для обговорення не виносяться). Важко відмітити, що кожен урок слід продумати, необхідно скласти план ведення дискусії: вступне слово вчителя, виступ учасників дискусії, формування альтернативних груп, підведення дискусії до спільної думки, заключення.

Інноваційні технології сприяють формуванню комунікативних компетенцій, оскільки учням приходиться працювати в групі, виконувати різні ролі: бути лідером, відомим, організатором, виконавцем; афішувати результати діяльності групи, виступаючи перед аудиторією. В цьому зв'язку, однією із складових успіху процесу навчання є використання групових технологій [4, 18].

Груповий спосіб навчання забезпечує облік індивідуальних особливостей учнів, дозволяє залучати як сильних так і слабших, основою даного підходу є співпраця.

Групові технології як колективна діяльність включає взаємне збагачення знаннями учнів в групі, організацію спільних дій, розподілення початкових дій.

Далі необхідно відмітити і особливості організації групової роботи учнів на уроці: клас ділиться на групи для рішення окремих завдань; кожна група отримує певне завдання і виконує їх спільно під безпосереднім керівництвом лідера групи або вчителя; завдання в групі виконують таким чином, котрий дозволяє оцінювати індивідуальну роботу кожного члена групи; склад групи непостійний, підбирається з урахуванням максимальних можливостей кожного члена групи. Важливо відмітити, однорідна групова робота має на меті виконання невеликими групами учнів однакового завдання, а диференційована – виконання завдань декількома групами.

Технологічний прогрес групової роботи показаний декількома етапами: підготовка до виконання завдань, групова робота, заключна частина. Групова форма роботи під час уроку застосовується для рішення майже всіх основних дидактичних задач [8, 11].

До різноманітних групових технологій відносяться: групове опитування, яке проводиться з ціллю повторення і закріплення нового матеріалу; диспут, (ціль навчить логічно, доказово відстоювати власну точку зору); нетрадиційні уроки-урок-конференція, урок-суд, урок-мандрівка, інтегрований урок).

По К.Дьяченко організаційна структура групових способів навчання може бути комбінованою, тобто поєднувати в собі різні форми: групову (коли один

навчає багатьох), парну, індивідуальну. При цьому домінуюче значення має групове спілкування [8, 56].

До групових способів навчання можна віднести:

1. Класно-урокова організація.
2. Лекційно-семінарська система.
3. Форми диференціації навчального процесу.
4. Дидактичні ігри.
5. Бригадно-лабораторний метод.
6. Метод проектів.

Сучасний рівень шкільної освіти характеризується тим, що в межах класово-урочної системи широко застосовуються різні форми організації колективно-пізнавальної діяльності, як фронтальні так і внутрішньокласові групові.

Таким чином сама специфіка інтерактивних технологій і методів у викладанні історичних дисциплін заключається у використанні викладачем і учнями різних джерел інформації, які дозволяють отримати не тільки певну кількість знань, але і компетентності, навички, уміння в їх використанні.

Кожен вид технологій, який застосовують в процесі навчання є важливим і доповнюючим один одного, тому ми можемо з впевнено говорити про важливість комплексного навчання у сучасних умовах освітнього процесу.

Джерела та література

1. Баханов К.О. Методичний посібник з історії України. 7 клас. Традиції та інновації у навчанні історії в школі. Київ: Генеза, 2001. 296 с.: іл.
2. Баханов К.О. Лабораторно-практичні роботи з історії України (методичний посібник для вчителів). Київ: Генеза, 1996. 208 с.
3. Баханов К.О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі: монографія. Запоріжжя: Просвіта, 2000. 160 с.
4. Баханов К.О. Традиції та інновації в навчанні історії в школі: Дидактичний словник-довідник. – Запоріжжя: Просвіта, 2002. 108 с.: іл.
5. Бойко О.Д. Історія України. Тести. Запитання. Завдання. Київ: Видав. центр «Академія», 1998. 256 с.
6. Бухаркина М.Ю. Разработка обучающего проекта. Москва, 2013.
7. Виготский Л.С. Педагогическая психология. Москва, 2001.
8. Дьяченко В.К. Сотрудничество в обучении. О коллективном способе учебной работы. Москва: Просвещение, 2001.
9. Геворгян Г.А. Теорія і методика історії та суспільствознавства. Частина 1. Навчально-методичний посібник. Редакційний центр ААГПУ, 2011.
10. Історія України від найдавніших часів до початку ХХ ст.: Запитання. Відповіді. Методичні рекомендації / М.Г. Тараненко, Ф.Л. Левітас. Київ: Магістр-S, 1999. 160 с.
11. Мирзиев Ш.М. Обеспечение верховенства закона и интересов человека – гарантия развития государства. Ташкент, 2017.
12. Пахомова Н.Ю. Навчальні проекти: їх можливості. *Вчитель*. 2004. №4.
13. Смирнов С.Г. Задачник по истории средних веков: для средних учебных заведений. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: МИРОС – Междунар. отношения, 1995. 288 с.: ил.
14. Сучасний учитель та сучасний урок (методичні рекомендації щодо вивчення історії України та всесвітньої історії в школі): укладач Левітас Ф.Л. 2-е видання, стереотипне. Київ: КМІУВ імені Б.Грінченка, 2002. 15 с.

References

1. Bahanov K.O. Metodichnij posibnik z istoriyi Ukrayini. 7 klas. Tradiciyi ta innovaciyi u navchanni istoriyi v shkoli. Kyiv: Geneza, 2001. 296 s.: il.
2. Bahanov K.O. Laboratorno-praktichni roboti z istoriyi Ukrayini (metodichnij posibnik dlya vchiteliv). Kyiv: Geneza, 1996. 208 s.
3. Bahanov K.O. Innovacijni sistemi, tehnologiyi ta modeli navchannya istoriyi v shkoli: monografiya. Zaporizhzhya: Prosvita, 2000. 160 s.
4. Bahanov K.O. Tradiciyi ta innovaciyi v navchanni istoriyi v shkoli: Didaktichnij slovnik-dovidnik. Zaporizhzhya: Prosvita, 2002. 108 s.: il.
5. Bojko O.D. Istoriya Ukrayini. Testi. Zapitannya. Zavidannya. Kyiv: Vidav. centr «Akademiya», 1998. 256 s.
6. Buharkina M.Yu. Rozrobotka obuchayushego proekta. Moskva, 2013.
7. Vigotskij L.S. Pedagogicheskaya psihologiya. Moskva, 2001.
8. Dyachenko V.K. Sotrudnichestvo v obuchenii. O kollektivnom sposobe uchebnoj raboty. Moskva: Prosveshenie, 2001.
9. Gevorgyan G.A. Teoriya i metodika istoriyi ta suspilstvoznavstva. Ch. 1. Navchalno-metodichnij posibnik. Redakcijnij centr AAGPU, 2011.
10. Istoriya Ukrayini vid najdavnishih chasiv do pochatku HH st.: Zapitannya. Vidpovidi. Metodichni rekomendaciyi / M.G. Taranenko, F.L. Levitas. Kyiv: Magistr-S, 1999. 160 s.
11. Mirziev Sh.M. Obespechenie verhovenstva zakona i interesov cheloveka – garantiya razvitiya gosudarstva. Tashkent, 2017.
12. Pahomova N.Yu. Navchalni proekti: yih mozhlivosti. *Vchitel*. 2004. № 4.
13. Smirnov S.G. Zadachnik po istorii srednih vekov: Dlya srednih uchebnyh zavedenij. 2-e izd., pererab. i dop. Moskva: MIROS – Mezhdunar. otnosheniya, 1995. 288 s.: il.
14. Suchasnij uchitel ta suchasnij urok (metodichni rekomendaciyi shodo vivchennya istoriyi Ukrayini ta vsesvitnoyi istoriyi v shkoli): ukladach Levitas F.L. 2-e vidannya, stereotipne. Kyiv: KMIUV imeni B.Grinchenska, 2002. 15 s.

УДК 94:315.362(477),«196/198»

ВИВЧЕННЯ АКТУАЛЬНИХ ПИТАНЬ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРИЇ ЗА ДОПОМОГОЮ КРЕАТИВНИХ ЗАВДАНЬ

Ірина Бондар

Рівненський державний гуманітарний університет (Рівне, Україна)

e-mail:centuarea16@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2005-8141>

Робота присвячена проблемі вивчення актуальних проблем всесвітньої історії у процесі навчання. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування доцільності застосування креативних завдань як засобу вивчення питань суперечливої та контрверсійної історії в окресленні методичних особливостей цього процесу.

Автор презентує приклади креативних завдань щодо розгляду актуальних проблем всесвітньої історії, використання яких сприяє досягненню головного результату освіти – набуття компетентностей як важливого фактору розвитку успішної особистості учня.

У статті робиться акцент на необхідності використання широкого кола джерел для формування досвіду самостійного вивчення історичних документів, критичного ставлення до нової інформації, розвитку пізнавальної активності та самостійності мислення учнів у процесі вивчення історії.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1 ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

<i>Мартинчук Світлана</i> НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА У ВОЛИНСЬКІЙ ГУБЕРНІЇ	3
<i>Ткаченко Галина</i> ЖІНОЧИЙ РУХ В ГАЛИЧИНІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	13
<i>Марчук Олександр</i> ДІЯЛЬНІСТЬ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ УНР У РІВНОМУ (КІНЕЦЬ БЕРЕЗНЯ – ПОЧАТОК ТРАВНЯ 1919 р.)	21
<i>Яблонська Діана</i> МИХАЙЛО ВАСИЛЬОВИЧ КУРНЕВИЧ: НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА І ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОМУ ІНО	30
<i>Ляшкович Тетяна</i> ВІЙСЬКОВО-САНІТАРНІ ПОТЯГИ: ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ І НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ЗБРОЙНИМ СИЛАМ УНР У 1919 р. ..	39
<i>Ляшкович Роман</i> ВІЙСЬКОВІ МОБІЛІЗАЦІЇ НА ПРОСКУРІВЩИНІ ВОСЕНИ 1920 р.: ОРГАНІЗАЦІЯ, ХІД, НАСЛІДКИ	47
<i>Півоварчук Віталій, Харитон Інеса</i> МОТИВАЦІЯ ВСТУПУ ЖІНОК ДО ЛАВ ОУН ТА УПА	54
<i>Доброчинська Валентина</i> ПОЧАТКОВЕ ШКІЛЬНИЦТВО В РЕЙХСКОМІСАРИАТІ «УКРАЇНА» (1941–1944 рр.) (НА ПРИКЛАДІ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ РІВНОГО)	61
<i>Михальчук Роман</i> НАЦИСТСЬКА ПРОПАГАНДА В М. РІВНЕ ПІД ЧАС НІМЕЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ (1941–1944 рр.)	69
<i>Ліннік Юрій</i> ТЕНДЕНЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ МОБІЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ	79

РОЗДІЛ 2 ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ І МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

- Шамсутдинова-Лебедюк Тетяна, Шамсутдинов Баходир*
ТИМУР ТА ЗОЛОТА ОРДА 85
- Озимчук Олег, Дорошук Сергій*
ОСОБЛИВОСТІ АРХЕОЛОГІЧНОЇ ТИПОЛОГІЇ
РАНЬОСЕРЕДНЬОВІЧНИХ СКАНДИНАВСЬКИХ МЕЧІВ 93
- Плюта Наталія*
ФАШОДСЬКИЙ ІНЦИДЕНТ – КУЛЬМІНАЦІЯ
БРИТАНО-ФРАНЦУЗЬКОЇ БОРОТЬБИ ЗА КОЛОНІАЛЬНЕ
ПАНУВАННЯ В АФРИЦІ 102
- Клімчук Юрій*
ПАМ'ЯТНІ МІСЦЯ ПРО УКРАЇНЦІВ – УЧАСНИКІВ
ІТАЛІЙСЬКОГО РУХУ ОПОРУ В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ:
ЗА ПІДСУМКАМИ СТУДІЙ ОСТАННЬОГО ЧАСУ 111

РОЗДІЛ 3 ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧИЙ НАУКОВИЙ ДИСКУРС

- Візитів Юлія*
ПЛАСТОВИЙ МАРТИРОЛОГ РОДИНИ ТИЖУКІВ
(МІЖВОЄННІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ) 122
- Сєєрова Ольга, Жук Олександр*
ДО ПРОБЛЕМИ ПРОСЛАВЛЕННЯ ІКОНИ БОЖОЇ МАТЕРІ «ЗНАМЕННЯ»
ЦЕРКВИ СВ.ВМЧ. ПАРАСКЕВИ П'ЯТНИЦІ СЕЛА ВІЛІЯ
ОСТРОЗЬКОГО РАЙОНУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ 130

РОЗДІЛ 4 ПРОБЛЕМИ ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ТА ІСТОРІОГРАФІЇ

- Жилюк Сергій, Шаправський Сергій*
ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКОВНОЇ
ПРОБЛЕМАТИКИ ВОЛИНИ: МЕТОД І ПРАКТИКА 141
- Журавльова Світлана*
МІЖНАРОДНІ ТОРГОВЕЛЬНІ ТА ДИПЛОМАТИЧНІ ЗВ'ЯЗКИ УРСР У
1921–1923 РОКАХ В СУЧАСНІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ 147

<i>Гуменюк Оксана</i> РАДЯНСЬКА ПОВСЯКДЕННІСТЬ З УКРАЇНСЬКОЮ ОЗНАКОЮ: ІСТОРІОГРАФІЯ ПИТАННЯ	155
---	-----

<i>Санжаревський Олег, Зновяк Владислава</i> ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМИ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ В УКРАЇНІ НА ПОРТАЛАХ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ В 2018–2020 РОКАХ: КОНТЕНТ-АНАЛІЗ НА ПРИКЛАДІ ДОНБАСУ	161
---	-----

РОЗДІЛ 5 РЕЦЕНЗІЇ, АНОТАЦІЇ, ОГЛЯДИ

<i>Амінов Бахтієр, Карпукіна Тетяна</i> СПЕЦИФІКА ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І МЕТОДІВ У ВИКЛАДАННІ ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН	169
---	-----

<i>Бондар Ірина</i> ВИВЧЕННЯ АКТУАЛЬНИХ ПИТАНЬ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ КРЕАТИВНИХ ЗАВДАНЬ	175
--	-----

ISSN 2519-1942

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

Випуск 31

Книга 2

Відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей несуть автори опублікованих матеріалів та їх наукові керівники. Думки авторів статей з позицією редколегії можуть не співпадати.

Відповідальний за підготовку збірника до видання – **Валерій Шеретюк**

Комп'ютерна верстка – **Лариса Федорук**

Обкладинка – **Григорій Волохов**

Підписано до друку 1.12.2019 р. Папір офсетний.

Гарнітура «Times New Roman».

Наклад 300. Ум. друк. арк. 14,3.

Віддруковано засобами різнографічного друку

ПП Самборський І.О.

вул. Княгині Ольги, 8, м. Рівне, 33014

ISSN 2519-1942

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Рівненський державний гуманітарний університет. Збірник наукових праць. Випуск 31. Книга 2. Рівне: РДГУ, 2019. 187 с.

УДК 94(477) + 94 (100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019